

**Фаховий коледж
Кременецької обласної гуманітарно-педагогічної академії
ім. Тараса Шевченка**

Циклова комісія музичних дисциплін

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПІДГОТОВКИ ДО
ПІДСУМКОВОЇ АТЕСТАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І-ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ**

**галузь знань 01 Освіта / Педагогіка
спеціальність 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)
освітньо-кваліфікаційний рівень молодший спеціаліст**

Кременець – 2021 рік

Методичні рекомендації щодо підготовки до державної атестації здобувачів закладів вищої педагогічної освіти I-II рівнів акредитації спеціальності 014 Середня освіта (Музичне мистецтво) / Уклад. : Цибульська О., Яловський П., Федюра С., Люлюк Л., Ткач Н. Кременець, 2021. 39 с.

Укладачі: Цибульська О. М. – викладач-методист, викладач педагогіки;
Яловський П. М. – викладач методики музичного виховання;
Федюра С. А. – викладач-методист, викладач основного музичного інструменту;
Люлюк Л. Я. – викладач-методист, викладач хорового диригування;
Ткач Н. А. – викладач хореографічних дисциплін.

Методичні рекомендації затверджено на засіданнях циклових комісій психолого-педагогічних дисциплін та дошкільних методик (протокол № 9 від 08.04.2021 р.), музичних дисциплін (протокол № 9 від 21.04.2021 р.).

Голови циклових комісій

_____ Н. Сабран
_____ О. Новик

© Кременець, 2021 рік

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	4
1. Педагогіка з методикою музичного виховання в школі	5
1.1. Педагогіка	9
1.2. Методика музичного виховання в школі.....	15
1.2.1. Зміст відповідей здобувачів на теоретичні запитання екзаменаційного білету.....	15
1.2.2. Методичні рекомендації щодо підготовки практичних завдань.....	19
2. Основний музичний інструмент	24
3. Хорове диригування.....	27
4. Методика роботи з хореографічним колективом	33
5. Композиція та постановка танцю	38

Пояснювальна записка

Державна атестація випускників закладів вищої педагогічної освіти здійснюється відповідно до закону України «Про вищу освіту» та реалізується у формі державних іспитів, спрямованих на комплексну перевірку рівня знань, умінь і навичок майбутніх учителів музичного мистецтва із фахових дисциплін, серед яких: педагогіка, методика музичного виховання в школі, основний музичний інструмент, хорове диригування, методика хореографічної роботи та постановки танцю.

За результатами державної атестації Державна Кваліфікаційна Комісія (ДКК) приймає рішення про присвоєння випускникові освітньо-кваліфікаційного рівня «молодший спеціаліст» за кваліфікацією «учитель музичного мистецтва, керівник дитячого хореографічного колективу».

Здобувач, який отримав незадовільну оцінку при складанні державної атестації, відраховується з коледжу. Йому видається академічна довідка встановленого зразка.

Висвітлені програми та методичні рекомендації містять освітні та кваліфікаційні вимоги до випускників закладів вищої педагогічної освіти I-II рівнів акредитації у вигляді переліку професійних компетентностей; вимоги до проведення аналізу якості освітньої та професійної підготовки майбутніх педагогів-музикантів; перелік завдань державної атестації та короткий зміст відповідей на них; списки рекомендованої літератури; форми контролю та системи оцінювання навчальних досягнень здобувачів.

Зміст програм державних іспитів щодо обсягу знань, умінь та навичок здобувачів відповідають змісту навчальних програм, за якими здійснювалася професійна підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва.

1. Педагогіка з методикою музичного виховання в школі

У процесі складання державного іспиту здобувачі повинні продемонструвати свій рівень розвитку професійної компетентності: сформованість музично-педагогічних знань, умінь і навичок, здатності до моделювання різних видів музичної діяльності на уроці музичного мистецтва та у позакласній музично-виховній діяльності, оперуючи знаннями методів та прийомів, специфіки проведення, враховуючи вікові та індивідуальні особливості школярів, особливості сучасних програм з музичного мистецтва з метою реалізації музичної освіти учнів закладів загальної середньої освіти.

Екзаменаційний білет іспиту із педагогіки з методикою музичного виховання в школі складається із трьох завдань, два з яких – теоретичні, а третє – практичне. Перше завдання – із педагогіки; друге спрямоване на виявлення теоретичної обізнаності майбутніх учителів музичного мистецтва основних форм і методів організації та здійснення музично-естетичного виховання учнів закладів загальної середньої освіти; третє – виконання практичного завдання із методики музичного виховання в школі.

Формою проведення державної атестації є співбесіда з екзаменаторами, метою якої є перевірка глибини теоретичних знань, рівня розвитку практичних умінь і навичок студентської молоді з усіх розділів програми курсу педагогіки та методики музичного виховання в школі, володіння термінологією та здатності до творчої реалізації сформованих компетентностей у процесі здійснення професійної діяльності.

Перелік питань до державного іспиту з педагогіки з методикою музичного виховання Педагогіка

1. Педагогіка – наука про виховання, її становлення і розвиток.
2. Розвиток, виховання і формування особистості.
3. Процес виховання, його специфіка, компоненти і рушійні сили.
4. Самовиховання особистості: суть, умови, етапи, прийоми.
5. Принципи виховання, їх характеристика.
6. Методи формування свідомості особистості.
7. Методи організації діяльності та формування досвіду суспільної поведінки учнів.
8. Методи стимулювання діяльності і поведінки школярів.
9. Суть, ознаки, функції колективу. Етапи розвитку колективу.
10. Класний керівник закладу загальної середньої освіти. Функції і зміст роботи класного керівника.
11. Сім'я як соціально-педагогічне середовище. Форми і методи роботи вчителя з батьками учнів.
12. Суть процесу навчання. Основні функції та компоненти процесу навчання.
13. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності учнів.

14. Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності учнів.
15. Методи контролю і самоконтролю у навчанні.
16. Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю учнів. Сутність, функції, види контролю.
17. Принципи, методи та функції управління закладами загальної середньої освіти.
18. Індивідуальні форми методичної роботи в закладах загальної середньої освіти.
19. Колективні форми методичної роботи в закладах загальної середньої освіти.
20. Особливості внутрішньошкільного контролю, його види, форми й методи.
21. Перевиховання особистості: суть, функції, етапи, принципи.
22. Поняття мети виховання. Завдання основних напрямків всебічного розвитку особистості.
23. Позаурочні форми навчання.
24. Урок – основна форма організації навчання. Підготовка вчителя до уроку.
25. Методи навчання, їх класифікація.
26. Методи науково-педагогічного дослідження.

Методика музичного виховання в школі

1. Методика музичного виховання в школі як навчальна дисципліна.
2. Сучасні вимоги до професійної підготовки учителів музичного мистецтва.
3. Мета, зміст та основні завдання загальної музичної освіти підростаючого покоління.
4. Урок як основна форма реалізації музичної освіти школярів.
5. Зміст підготовки вчителя до уроку музичного мистецтва.
6. Сприймання музики як один з основних видів музичної діяльності школярів. Особливості музичного сприймання учнів.
7. Методика організації музичного сприймання молодших школярів.
8. Методика організації музичного сприймання учнів 5-7 класів закладів загальної середньої освіти.
9. Хоровий спів як вид музичної діяльності школярів.
10. Вокально-хорові навички учнів, їх набуття і розвиток.
11. Особливості розучування із дітьми шкільного пісенного репертуару.
12. Завдання та зміст музично-ритмічного виховання школярів.
13. Засоби музично-творчого розвитку учнів закладів загальної середньої освіти у процесі музично-ритмічної діяльності.
14. Мета і завдання колективного інструментального музикування на шкільних уроках музичного мистецтва.
15. Методика організації колективного інструментального музикування на шкільних уроках музичного мистецтва.

16. Характеристика творчої діяльності учнів закладів загальної середньої освіти на уроках музичного мистецтва.
17. Зміст та основні завдання музично-теоретичної підготовки школярів.
18. Особливості музично-естетичного виховання учнів молодших класів у Новій українській школі.
19. Мета, завдання і зміст музичної освіти учнів 5-7 класів закладів загальної середньої освіти.
20. Мета і завдання шкільного предмету «Мистецтво».
21. Зміст і структура навчальних програм з мистецтва для учнів 8-11 класів закладів загальної середньої освіти.
22. Особливості музично-естетичного виховання учнів 8-11 класів на уроках мистецтва.
23. Масові форми роботи з художньо-естетичного виховання підростаючого покоління.
24. Гурткові форми позакласної музично-виховної роботи у закладах загальної середньої освіти.
25. Особливості планування та обліку процесу музично-естетичного виховання учнів закладів загальної середньої освіти.
26. Музикальність особистості, її компоненти та розвиток.

Практичні завдання

1. Розробіть фрагмент уроку музичного мистецтва із музичного сприймання (твір на вибір).
2. Покажіть роботу вчителя по ознайомленню школярів із піснею (пісня на вибір).
3. Покажіть роботу вчителя зі школярами над художнім виконанням пісні (пісня на вибір).
4. Покажіть роботу вчителя із молодшими школярами над інсценізацією пісні (пісня на вибір).
5. Підготуйте два музично-творчих завдання для учнів 5-7 класів.

Критерії оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів

Оцінку 5, «відмінно» заслуговує здобувач, який виявляє глибокі, міцні і системні знання навчально-програмового матеріалу; володіє теоретичними основами дослідження проблем; демонструє вміння самостійно знаходити і користуватися джерелами інформації, критично оцінювати окремі нові факти, явища ідеї; виявляє варіативність мислення і раціональність у виборі способів розв'язання практичних завдань.

Оцінку 4, «добре» заслуговує здобувач, який виявляє повні, ґрунтовні знання навчально-програмового матеріалу; демонструє розуміння основоположних теорій і фактів, вміння аналізувати, порівнювати і систематизувати інформацію, робити певні висновки; вільно застосовує матеріал у власній аргументації; при виконанні практичних завдань допускає несуттєві помилки; відповідь повна, логічна, обґрунтована, але з деякими неточностями.

Оцінку 3, «задовільно» заслуговує здобувач, який виявляє знання і розуміння основних положень навчального матеріалу, проте, вони недостатньо глибокі та осмислені; демонструє деяке порушення логічності та послідовності викладу матеріалу; виявляє вміння частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати і робити певні, але не конкретні і неточні висновки; не вміє пов'язати теоретичні положення з практикою.

Оцінку 2, «незадовільно» заслуговує здобувач, який фрагментарно відтворює незначну частину навчального матеріалу; має не чіткі уявлення про об'єкт вивчення; виявляє елементарні знання фактичного матеріалу; демонструє не сформованість умінь і навичок в роботі з джерелами інформації; не вміє логічно мислити і викласти свою думку.

1.1. Педагогіка

Зміст теоретичних відповідей здобувачів

Педагогіка як-наука про виховання, її становлення і розвиток

Виникнення педагогіки як науки. Предмет і завдання педагогіки. Основні категорії педагогіки: виховання, навчання, освіта. Стадії і джерела розвитку педагогіки.

Методи науково-педагогічного дослідження

Методи науково-педагогічного дослідження – шлях вивчення й опанування складними психолого-педагогічними процесами формування особистості, встановлення об'єктивної закономірності виховання і навчання.

Характеристика методів науково-педагогічного дослідження: педагогічне спостереження, бесіда, анкетування, педагогічний експеримент, метод вивчення шкільної документації, та учнівських робіт, метод психолого-педагогічного тестування, метод соціометрії, математичні методи (ранжування, моделювання, статистичні методи.), метод узагальнення незалежних характеристик. Етапи педагогічного дослідження.

Розвиток, виховання і формування особистості

Процес розвитку і формування особистості. Напрямок розвитку і формування особистості: анатомо-фізіологічний, психічний і соціальний. Роль спадковості, середовища і виховання в розвитку особистості.

Поняття про мету виховання. Завдання основних напрямів всебічного розвитку особистості

Мета виховання – сукупність властивостей особистості до виконання яких прагне суспільство. Ідея національного виховання. Основні напрями виховання, їх засвоєння.

Процес виховання, його специфіка, компоненти і рушійні сили

Процес виховання – система виховних заходів спрямована на всебічний і гармонійний розвиток особистості. Специфіка процесу виховання. Компоненти процесу виховання; свідомість, емоційно-почуттєва сфери, навички і звички поведінки. Рушійні сили прояву виховання – сукупність суперечностей, вирішення яких сприяє просуненню до нових цілей.

Самовиховання особистості суть, умови, етапи ,прийоми

Самовиховання – свідомо діяльність людини, спрямована на вдосконалення у себе позитивних рис і педагогічних негативів. Умови самовиховання: знання самої себе, вміння оцінювати власні позитивні і негативні риси; ознайомлення учнів з методами і прийомами роботи над собою; наявність ідеалу, відповідний рівень розвитку учнівського колективу; вольові зусилля і бажання самовихованням. Етапи самовиховання. Методи і прийоми самовиховання.

Перевиховання особистості: суть, функції, етапи, принципи

Перевиховання – це процес спрямований на подолання негативних рис особистості, що сформувались під впливом негативних умов виховання. Функції перевиховання: відновна, компенсуюча, стимулююча, виправна. Етапи перевиховання особистості: підготовчий, початковий, переломний, завершальний. Принцип перевиховання: опора на позитивне, поєднання переконання примусом, гуманне та об'єктивне оточення до учнів, педагогічний вплив на учнів на ефектному етапі, випереджаюче формуванні позитивних якостей, провідна роль наставника у перевихованні.

Принципи виховання, їх характеристика

Принципи виховання – керівні положення, що відображають загальні закономірності процесу виховання і визначають вимоги до змісту, організації та методів виховного процесу. Характеристика принципів виховання: цілеспрямованість виховання, єдність свідомості та поведінки у вихованні, виховання в праці, виховання особистості в колективі, поєднання педагогічного керівництва з ініціативою та самодіяльністю учнів, зв'язок виховання з життям, поєднання поваги до особистості виховання з розумною вимогливістю до нього, принцип системності і послідовності, індивідуальний підхід до учнів, єдність педагогічних вимог школи і сім'ї.

Методи формування свідомості особистості

Характеристика методів формування свідомості особистості: бесіда, лекція, диспут, переконання, метод прикладу та інші.

Методи організації діяльності та формування досвіду суспільної поведінки учнів

Характеристика методів організації діяльності та формування досвіду суспільної поведінки учнів: педагогічна вимога, громадська думка, виховуючі ситуації, доручення, привчання, тренування, метод прогнозування.

Методи стимулювання діяльності і поведінки школярів

Характеристика методів стимулювання діяльності і поведінки школярів: змагання, заохочення і покарання.

Суть, ознаки, функції колективу. Етапи розвитку колективу

Колектив – соціально значима група людей, які об'єднанні спільною метою, узгоджено діють для досягнення мети і мають органи самоврядування. Ознаки колективу: єдність цілей, високий рівень міжособистісного спілкування, згуртованість, внутрішня дисципліна, специфічні норми сприйняття та інші. Функції колективу: організаторська, виховна і стимулююча. Етапи розвитку колективу.

Класний керівник закладу загальної середньої освіти. Функції і зміст роботи класного керівника

Завдання і функції класного керівника (організаторська, діагностична, виховна, координуюча, стимулююча). Зміст роботи класного керівника: вивчення учнів, згуртування учнівського колективу, зв'язок з шкільним психологом, соціальним педагогом, вчителями-прикметниками, робота з батьками, планування виховної роботи, ведення документації класу, індивідуальна робота з учнями.

Сім'я як соціально-педагогічне середовище. Форми і методи роботи вчителя з батьками учнів

Функції сім'ї: матеріально-економічна, житлово-побутова, виховна, репродуктивна, комунікативна, реактивна. Типи сімей: благополучні і неблагополучні. Форми і методи роботи вчителя з батьками учнів: індивідуальні (бесіди, відвідування сім'ї, запрошення батьків до школи, листування з батьками, індивідуальні консультації) і колективні (загальношкільні і класні батьківські збори, батьківські конференції, педагогічні лекції, день відкритих дверей для батьків, вечори запитань і відповідей та інше).

Суть процесу навчання. Основні функції та компоненти процесу навчання

Процес навчання – поняття, що відображає суттєві ознаки навчання і характеризує його внутрішню будову. Функції процесу навчання: освітня, виховна, розвиваюча. Компоненти процесу навчання: цільовий, змістовий, стимулюючо-мотиваційний, операційно-дієвий, контрольно-регулюючий і оцінюючо-результативний.

Методи навчання, їх класифікація.

Методи навчання-способи упорядкованої взаємопов'язаної діяльності вчителів та учнів, спрямованої на вирішення завдань освіти, виховання і розвитку особистості в процесі навчання. Класифікація методів навчання:

– за джерелом передачі і характером сприйняття навчальної інформації (словесні, наочні, практичні);

– за основними дидактичними завданнями (методи оволодіння знаннями, формування умінь і навичок, застосування отриманих знань, умінь і навичок);

– за характером пізнавальної діяльності (пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові, дослідницькі);

Ю. Бабанський виділяє три групи методів навчання (методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності учнів, методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності, методи контролю і самоконтролю у навчанні).

Метод організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності учнів

Характеристика методів організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності учнів: розповідь, бесіда, пояснення, лекція, навчальна дискусія, робота з книгою.

Методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності учнів

Характеристика методів стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності учнів: методи формування пізнавальних інтересів (метод навчальної дискусії, метод забезпечення успіхів у навчанні, метод пізнавальних ігор, метод створення ситуації інтересів до навчання, метод створення ситуативної новизни навчального матеріалу, метод опори на учнівський життєвий досвід.) і методи стимулювання обов'язку і відповідності навчанні (пояснення школярам суспільної та особистої значущості навчання; висунення вимог; заохочення до суспільного виконання обов'язків; вказівки на недоліки, зауваження).

Методи контролю і самоконтролю у навчанні

Характеристика методів контролю і самоконтролю у навчанні: метод усного контролю, метод письмового контролю, метод тестового контролю, метод графічного контролю, метод практичної перевірки, метод самоконтролю та інші.

Урок - основна форма організації навчання

Урок – форма організації навчання, за якої заняття проводить учитель з групою учнів постійного складу, одного віку й рівня підготовки впродовж певного часу й відповідно до розкладу. Характерні особливості уроку. Типи уроків: урок засвоєння нових знань; урок формування умінь і навичок; урок узагальнення і систематизації знань; урок перевірки, оцінювання та корекції знань умінь та навичок; комбінований урок. Інтегровані уроки Підготовка учителя до уроку: попередня і безпосередня. Позаурочні форми навчання. Позаурочні форми навчання, їх характеристика; семінарські заняття, практикум, факультативні заняття, навчальна екскурсія, індивідуальні і групові консультації, домашня навчальна робота учнів.

Контроль за навчально-пізнавальною діяльністю учнів. Сутність, види, функції

Контроль – важливий структурний компонент освітнього процесу, який взаємопов'язаний з його цілями, змістом і методами. Компоненти контролю: перевірка, оцінка і облік. Види контролю: попередній, поточний, періодичний, тематичний, підсумковий. Функції контролю: діагностична, освітня, виховна, розвиваюча, стимулююча, прогностична, оцінювальна, управлінська.

Принципи, методи, функції управління закладом загальної середньої освіти.

Управління – це діяльність, що забезпечує планомірний і цілеспрямований вплив на управлінську систему з метою її максимального функціонування. Принципи управління: демократизації, поєднання компетентності з персональною відповідальністю, науковості, принцип перевірки фактичного виконання прийнятих рішень, принцип оперативності, конкретності і діловитості, цілеспрямованості, ініціативності й активності, принцип оптимізації.

Методи управління: організаційні (метод інструктажу, метод ранжування, метод нормування, розпорядні акти); педагогічні (семінари, диспути, педагогічні читання, науково-практичні конференції, серпневі наради учителів); соціально-психологічні методи управління (методи формування суспільної свідомості, морального стимулювання, анкетування, тестування, тощо); економічні методи управління (методи матеріального стимулювання).

Індивідуальні форми методичної роботи в закладах загальної середньої освіти

Індивідуальні форми методичної роботи, їх характеристика: стажування, самоосвіта, індивідуальні консультації.

Колективні форми методичної роботи в закладах загальної середньої освіти

Колективні форми методичної роботи, їх характеристика: методичні об'єднання вчителів, шкала трудового педагогічного досвіду, творчі групи вчителів, науково-практичні конференції, методичні оперативки, творчі звіти вчителів та інші.

Внутрішньошкільний контроль у закладах загальної середньої освіти. Зміст внутрішньошкільного контролю, вимоги до нього. Види і методи внутрішньошкільного контролю.

Зміст внутрішньошкільного контролю: контроль за станом викладання навчальних дисциплін, якістю знань, умінь і навичок учнів, виконання навчальних планів і програм, позакласною і позашкільною виховною роботою, організацією методичної роботи, веденням шкільної документації, виконанням доручень, наказів і розпорядження. Вимоги до внутрішнього шкільного контролю і плановість, систематичність і оперативність, об'єктивність, дієвість контролю, диференційований підхід у ході контролю, гласність його результатів. Види внутрішнього контролю: оглядовий, попередній, тематичний, фронтальний, класно-узагальнюючий. Методи внутрішнього контролю: усна перевірка, метод письмової перевірки, метод спостереження навчальних і виховних занять та ін..

Список рекомендованої літератури

1. Волкова Н. П. Педагогіка : Навч. посіб. Київ : Академія, 2001. 576 с.
2. Зайченко І. В. Педагогіка : Навч. посіб. Київ : Освіта України, 2008. 526 с.
3. Закон України «Про вищу освіту». URL:

https://taxlink.ua/ua/normative_acts/zakon-ukraini-pro-vishchu-osvitu/
(дата звернення: 20.03.2021 р.)

(дата звернення: 20.03.2021 р.)

4. Галузяк В. М., Сметанський М. І., Шахов В. І. Педагогіка : Навч. посіб. Вінниця : ТВП «Книга-Вега», 2003. 415 с.

5. Кузьмінський Л. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка. Київ : Знання – Прес, 2004. 445 с.

6 Мазоха Д. С., Опанасенко Н. І. Педагогіка. Київ : Центр навчальної літератури, 2005. 232 с.

7. Максимюк С. П. Педагогіка. Київ : Кондор, 2009. 670 с.

8. Мойсеюк Н. Є. Педагогіка : Навч. посіб. Київ, 2007. 656 с.

9. Фіцула М. М. Педагогіка : Навч. посіб. Київ : Академвидав, 2009. 560 с.

10. Ягупов В. В. Педагогіка : Навч. посіб. Київ : Либідь, 2003. 559 с.

1.2. Методика музичного виховання в школі

1.2.1. Зміст відповідей здобувачів на теоретичні запитання екзаменаційного білету

Методика музичного виховання в школі як навчальна дисципліна

Предмет «Методика музичного виховання в школі» у системі фахової підготовки педагога-музиканта, її мета, завдання, об'єкт і предмет. Зміст музичної педагогіки, її зв'язок з іншими фаховими дисциплінами. Сучасні тенденції розвитку музичної освіти.

Аналіз понять «музична освіта», «музичне навчання», «музичне виховання», «музичний розвиток».

Сучасні вимоги до професійної підготовки учителів музичного мистецтва

Професійна компетентність як результат фахової підготовки здобувачів у закладі вищої музично-педагогічної освіти. Структура професійної компетентності педагога-музиканта. Рефлексія та саморозвиток учителя музичного мистецтва як необхідна передумова ефективності музично-освітнього процесу закладів загальної середньої освіти.

Мета, зміст та основні завдання загальної музичної освіти підростаючого покоління

Специфіка музики як виду мистецтва. Навчально-виховні властивості музики.

Музична освіта школярів як цілеспрямований процес засвоєння знань, умінь і навичок у галузі музичного мистецтва, оволодіння цінностями світової та вітчизняної музичної культури в аналітично-теоретичному та практично-виконавському аспектах. Мета та завдання означеного процесу. Аналіз навчальних програм «Музичне мистецтво» та «Мистецтво: музичне мистецтво». Сучасні вимоги до музичного виховання учнів. Урок музичного мистецтва як основна форма музичного виховання підростаючого покоління.

Урок як основна форма реалізації музичної освіти школярів

Зміст та специфічні особливості уроків музичного мистецтва. Вимоги до сучасного уроку музичного мистецтва. Дидактичні принципи на уроках музичного мистецтва та їх використання у музично-виховному процесі.

Типи уроків музичного мистецтва. Сценарій уроку, його складові та структурні компоненти. План-конспект уроку музичного мистецтва.

Зміст підготовки вчителя до уроку музичного мистецтва

Попередня та безпосередня підготовка вчителя до уроку музичного мистецтва. Умови результативності уроків музичного мистецтва. Особливості організації художнього-педагогічного спілкування зі школярами.

Сприймання музики як один з основних видів музичної діяльності школярів. Особливості музичного сприймання учнів

Слухання музики як процес відображення у свідомості людини музичного образу. Зв'язок музичного сприймання з іншими психічними процесами: емоційними переживаннями, мисленням, мовою, уявою, пам'яттю. Теоретичні аспекти формування музичного сприймання.

Особливості музичного сприймання школярів. Педагогічне керівництво музичним сприйманням учнів. Методи та послідовність розвитку у дітей музичного сприймання.

Методика організації музичного сприймання молодших школярів

Вікові особливості музичного сприймання учнів молодших класів. Послідовність організації музичного сприймання із молодшими школярами. Методи активізації музичного сприймання.

Методика організації музичного сприймання учнів 5-7 класів закладів загальної середньої освіти

Вікові особливості музичного сприймання учнів 5-7 класів. Етапи музичного сприймання: вступне слово вчителя, слухання музичного твору, художнього-педагогічний аналіз музичного твору, повторне сприймання музичного твору. Зміст вступного слова вчителя до музичного сприймання. Методи активізації музичного сприймання.

Хоровий спів як вид музичної діяльності школярів

Вокально-хорове виконання як основа музичного виховання школярів. Взаємозв'язок співу з іншими видами музичної діяльності.

Сутність голосоутворення. Будова голосового апарату. Вікові особливості розвитку дитячого голосу, його гігієна та охорона.

Основні вокально-хорові навички та методика їх формування у школярів різного віку. Розуміння дітьми основних диригентських жестів (увага, дихання, вступ, зняття).

Гігієна, співацький режим і охорона дитячого голосу.

Вокально-хорові навички учнів, їх набуття і розвиток

Сутність та характеристика вокально-хорових навичок. Розспівування учнівського колективу. Вокально-хорові вправи.

Особливості розучування із дітьми шкільного пісенного репертуару

Значення шкільного пісенного репертуару у музичному навчанні та вихованні учнів. Методи навчання співу.

План розучування зі школярами одно-, дво- та триголосних пісень.

Методичні прийоми вивчення пісенного репертуару зі школярами. Художнє виконання як завершальний етап роботи над піснею.

Завдання та зміст музично-ритмічного виховання школярів

Музично-ритмічні рухи як один із основних видів музичної діяльності учнів на уроках музичного мистецтва. Види музично-ритмічних рухів на уроках музичного мистецтва. Взаємозв'язок музично-ритмічних рухів з іншими видами музичної діяльності школярів.

Засоби музично-творчого розвитку учнів закладів загальної середньої освіти у процесі музично-ритмічної діяльності

Особливості музично-творчого розвитку школярів. Прийоми формування у дітей звуковисотного слуху, уявлень про темп, агогіку, динаміку, спосіб звуковедення; активізації ритмічного відчуття. Інсценізація шкільного пісенного репертуару.

Мета і завдання колективного інструментального музикування на шкільних уроках музичного мистецтва

Гра на елементарних дитячих музичних інструментах як вид музичної діяльності школярів; його взаємозв'язок із музичним сприйманням, вокально-хоровою роботою та музично-ритмічними рухами.

Характеристика елементарних дитячих музичних інструментів, їх класифікація та можливості використання на уроках музичного мистецтва.

Методика організації колективного інструментального музикування на шкільних уроках музичного мистецтва

Форми інструментального музикування школярів на уроках музичного мистецтва. Етапи та особливості розучування з дітьми інструментальної партії та партитури. Прийоми музично-творчого розвитку учнів засобами колективного інструментального музикування.

Характеристика творчої діяльності учнів закладів загальної середньої освіти на уроках музичного мистецтва

Сутність творчої активності школярів. Види творчих завдань на шкільних уроках музичного мистецтва.

Імпровізація та її види.

Зміст та основні завдання музично-теоретичної підготовки школярів

Зміст ключових знань про музику та спеціальних музичних знань.

Сутність музичної грамотності учнів, особливості її формування. Сучасні вимоги до компетентності школярів у галузі музичного мистецтва.

Особливості музично-естетичного виховання учнів молодших класів у Новій українській школі

Основні ідеї концепції «Нова українська школа». Обізнаність та самовираженість у сфері культури як мета загальної мистецької освіти підрастаючого покоління.

Шляхи реалізації змісту музичної освіти молодших школярів. Програмові вимоги до рівня музичних знань, умінь і навичок учнів.

Тематична структура навчальної дисципліни «Мистецтво: музичне мистецтво». Специфіка проведення уроків музичного мистецтва в новій українській школі.

Мета, завдання і зміст музичної освіти учнів 5-7 класів закладів загальної середньої освіти

Характеристика музичного та психофізіологічного розвитку учнів 5-7 класів закладів загальної середньої освіти. Труднощі у музично-освітній роботі із учнями-підлітками.

Особливості музично-естетичного виховання учнів 5-7 класів на уроках музичного мистецтва, формування в учнів ключових, предметних і міжпредметних компетентностей.

Мета і завдання шкільного предмету «Мистецтво»

Принципи загальної мистецької освіти. Зміст та шляхи мистецького виховання школярів. Основні види діяльності учнів у процесі опанування мистецтва.

Навчальні програми з мистецтва. Особливості уроку мистецтва у 8-11 класах.

Музична складова мистецької освіти старшокласників.

Зміст і структура навчальних програм з мистецтва для учнів 8-11 класів закладів загальної середньої освіти

Види та тематична структура навчальних програм із мистецтва для школярів 8-11 класів. Вимоги до рівня знань, умінь і навичок школярів із мистецтва. Мета вивчення мистецтва у старшій школі. План-конспект уроку мистецтва.

Особливості музично-естетичного виховання учнів 8-11 класів на уроках мистецтва

Зміст музичної складової мистецької освіти старшокласників, його характеристика. Види музичної діяльності учнів на уроках мистецтва, особливості їх організації.

Масові форми роботи з художньо-естетичного виховання підростаючого покоління

Позакласна музично-виховна діяльність вчителя музичного мистецтва у закладі загальної середньої освіти. Характеристика, мета та особливості організації дитячої філармонії, лекцій-концертів, оглядів-конкурсів художньої самодіяльності, музичних свят і карнавалів, відвідування театрів ляльок, музичних, драматичних театрів, опер і балетів.

Гурткові форми позакласної музично-виховної роботи у закладах загальної середньої освіти

Позакласна музично-виховна діяльність вчителя музичного мистецтва у закладі загальної середньої освіти. Характеристика, мета та особливості організації хорових та оркестрових дитячих колективів, фольклорних ансамблів, індивідуальних занять на певному музичному інструменті, гуртків сольного співу.

Особливості планування та обліку процесу музично-естетичного виховання учнів закладів загальної середньої освіти

Планування як процес складання теоретично і методично обґрунтованої документації, що формує систему музичного навчання і виховання; проникнення в сутність явищ і закономірностей процесу музично-естетичного виховання підростаючого покоління. Функції та види педагогічного планування. Календарно-тематичне планування уроків музичного мистецтва у закладі загальної середньої освіти. Планування самоосвітньої діяльності педагога-музиканта.

Облік роботи вчителя музичного мистецтва у закладі загальної середньої освіти. Форми обліку та його види.

Музикальність особистості, її компоненти та розвиток

Сутність музикальності особистості. Характеристика музичних здібностей людини. Емоційний відгук на музику як основна ознака музикальності.

Виявлення рівня розвитку індивідуальних музичних здібностей дітей. Шляхи та особливості музичного розвитку учнів закладів загальної середньої освіти.

1.2.2. Методичні рекомендації щодо підготовки практичних завдань Розробіть фрагмент уроку музичного мистецтва із музичного сприймання (твір на вибір)

1. Підготуйтеся до виконання завдання:

– користуючись програмами із музичного мистецтва (1-4 класи) та мистецтва (музичного мистецтва) (5-9 класи) підберіть музичний матеріал для практичного завдання;

– визначіть в якому класі та в контексті якої теми програми прослуховується вибраний вами музичний твір;

– прослухайте підібраний музичний матеріал, проаналізуйте його виховні та навчальні можливості;

– доберіть інформацію про композитора та про музичний твір;

– продумайте використання зразків суміжних видів мистецтва;

– сплануйте драматургію фрагменту уроку музичного мистецтва;

– продумайте вступну бесіду перед музичним сприйманням, завдання до слухання, запитання стосовно художнього змісту музичного твору;

2. На основі підбраної вами інформації, враховуючи теми уроків та вікові особливості школярів, підготуйте фрагмент уроку музичного мистецтва із музичного сприймання. Дотримуйтеся такої послідовності:

- вступне слово вчителя;
- завдання до слухання;
- слухання музичного твору;
- художньо-педагогічний аналіз почутого музичного матеріалу;
- завдання до повторного слухання;
- повторне сприймання музичного твору;
- висновки.

Покажіть роботу вчителя по ознайомленню школярів із піснею (пісня на вибір)

1. Підготуйтеся до виконання завдання:

- користуючись програмами з музичного мистецтва для закладів загальної середньої освіти підберіть пісенний репертуар для розучування (клас на вибір);
- визначте в контексті якої теми вивчається вибрана пісня;
- спрогнозуйте на якому етапі уроку планується розучування пісні;
- здійсніть художній аналіз вибраної пісні та складіть на цій основі вступне слово перед її розучуванням;
- вивчіть музичний текст пісні та підберіть до нього інструментальний супровід;
- продумайте запитання для школярів по художньо-образному змісту розучуваної пісні, засобах музичної виразності та поетичному тексту;
- доберіть прийоми розучування пісні.

2. Складіть план розучування одноголосної пісні із школярами, дотримуючись такої послідовності:

- коротке вступне слово вчителя;
- художня ілюстрація пісні;
- художньо-педагогічний аналіз твору;
- робота над літературним текстом;
- розучування першого куплету та приспіву пісні (у процесі роботи використовується різноманітні прийоми, як от: відтворення ритмічного малюнка, сольмізація, сольфеджування, ритмодекламація, вистроювання хорового унісону на першому звуці тощо);
- виконання першого куплету і приспіву пісні (у процесі виконання слідкуємо за чистотою інтонування, природнім звукоутворенням, правильним диханням, ансамблем);
- розучування усіх куплетів пісні (працюємо над літературним текстом, «підставляємо» слова, виконуємо куплети);
- виконання пісні від початку до кінця (у процесі виконання слідкуємо за чистотою інтонування, природнім звукоутворенням, правильним диханням, ансамблем, чітким відтворенням ритмічного малюнка; у разі необхідності виявляємо та допрацьовуємо незасвоєне).

3. Покажіть роботу вчителю по ознайомленню школярів із вибраною вами піснею.

Покажіть роботу вчителя зі школярами над художнім виконанням пісні (пісня на вибір)

1. Підготуйтеся до виконання завдання:

- користуючись програмами з музичного мистецтва для закладів загальної середньої освіти підберіть пісенний репертуар для вивчення;
- визначте в контексті якої теми вивчається вибрана пісня;
- спрогнозуйте на якому етапі уроку планується робота над художнім виконанням пісні;
- здійсніть художній аналіз вибраної пісні;
- вивчіть партитуру твору та підберіть до неї музичний супровід;
- продумайте запитання для школярів по художньо-образному змісту розучуваної пісні, засобах музичної виразності та поетичному тексту;
- доберіть ефективні прийоми для роботи над відтворенням художнього образу вибраної пісні.

2. Складіть план організації художнього виконання пісні школярами, дотримуючись такої послідовності:

- коротке вступне слово вчителя (назва твору, зміст поетичного тексту пісні, хто її автори, якого вона характеру);
- пригадування вивченої пісні (співаємо із учнями всі куплети пісні);
- аналіз учнівського виконання, виправлення неточностей (ритмічних, інтонаційних, мелодичних тощо);
- бесіда про художній образ пісні: визначення характеру кожного куплета, з яким настроєм його треба виконувати, як відтворювати засоби музичної виразності для вдалого підкреслення поетичного тексту;
- робота над художнім виконанням кожного куплету;
- емоційно-образне виконання всіх куплетів пісні;
- підведення підсумків (яку пісню співали, хто її автор, особливості відтворення художнього образу твору).

4. Покажіть роботу вчителя над художнім виконанням вибраної вами пісні.

Покажіть роботу вчителя із молодшими школярами над інсценізацією пісні (пісня на вибір)

1. Підготуйтеся до виконання завдання:

- користуючись програмами з музичного мистецтва для закладів загальної середньої освіти підберіть пісенний репертуар для інсценізації (клас на вибір);
- спрогнозуйте на якому етапі уроку планується інсценізація пісні;
- продумайте рухи, які відображають поетичний та художній зміст вибраної пісні;
- доберіть прийоми реалізації продуманих музично-ритмічних рухів.

2. Покажіть роботу вчителя із молодшими школярами над інсценізацією пісні.

Підготуйте два музично-творчих завдання для учнів 5-7 класів

1. Підготуйтесь до виконання завдання:

– продумайте з якою метою, в якому класі, на якому етапі уроку та який вид творчих завдань ви використовуватимете;

– враховуючи поставлені вами завдання та вікові особливості дітей, створіть творчі завдання для 5-7 класів закладів загальної середньої освіти;

– підберіть або придумайте дидактичний матеріал (музичний, образотворчий, літературний, драматичний, ритмічний тощо) для творчих завдань;

– продумайте вступну бесіду для активізації творчої активності школярів.

2. Продемонструйте розроблені вами творчі завдання.

Список рекомендованої літератури

1. Арчажникова Л. Г. Профессия – учитель музыки. М., 1984. 110 с.

2. Бурська О. Виконавське осягнення музики. *Мистецтво та освіта*. 2003. Вип. № 4. С. 3-6.

3. Вовк М. В. Методика музичного виховання в школі : курс лекцій. Івано-Франківськ, 2012. 264 с.

4. Гавриленко Л. Розспівування і вокаліз як складники вокального виховання учнів. *Мистецтво та освіта*. 2008. Вип. № 1.

5. Гринчук І. Інноваційний підхід до організації слухання музики. *Мистецтво та освіта*. 2004. Вип. № 4. С. 13-16.

6. Гумінська О. Здрастуй, музико (музичні вітання на уроці музики). *Мистецтво та освіта*. 2002. Вип. № 3.

7. Кушка Я. С. Методика музичного виховання дітей : навч. посіб. для вищ. навч. закл. культури і мистецтв I – II рівнів акредитації. Ч. 1. Вінниця: Нова книга, 2007. 216 с.

8. Масол Л. Виховний потенціал мистецтва – джерело освітніх інновацій. *Мистецтво та освіта*. 2001. Вип. № 1. С. 2-5.

9. Мистецтво : навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів (1-4 класи). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli> (дата звернення : 10.08.2021 р.).

10. Мистецтво : навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів (5-9 класи). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli> (дата звернення : 10.08.2021 р.).

11. Музичне мистецтво : навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів (1-4 класи). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli> (дата звернення : 10.08.2021 р.).

12. Музичне мистецтво : навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів (5-8 класи). URL: <https://vseosvita.ua/library/navcalna-programa-dla-zagalnoosvitnih-navcalnih-zakladiv-muzicne-mistectvo-5-8-klasi-43595.html> (дата звернення : 10.08.2021 р.).

13. Нечай С. Музика розвиває, виховує, оздоровлює : навч.-метод. посіб. К. : Світич, 2012. 144 с.
14. Ничкало Н. Мистецтво розвитку особистості. Чернівці: Зелена Буковина, 2007. 255 с.
15. Нова Українська школа : концептуальні засади реформування середньої школи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення : 20.07.2021 р.).
16. Олексюк О. М. Музична педагогіка : навч. посіб. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. 248 с.
17. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва. Київ: Освіта України, 2008. 274 с.
18. Рудницька О. П. Педагогіка загальна та мистецька : навчальний посібник. Тернопіль, 2005. 360 с.
19. Ростовський О.Я. Методика викладання музики в основній школі: навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. 272 с.
20. Ростовський О.Я. Методика викладання музики в початковій школі: навчальний посібник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. 217 с.
21. Ростовський О. Я. Педагогіка музичного сприймання. К., 1997. 248 с.
- 20 Ростовський О. Я. Теорія і методика музичної освіти. Тернопіль : Богдан, 2011. 640 с.
22. Теплов Б. М. Психология музыкальных способностей // Избранные труды в 2-х т. Т. 1. М., 1985. С. 42-222.
23. Фурсенко Т. З досвіду організації музичного дозвілля підлітків. *Мистецтво та освіта*. 2002. Вип. № 1. С. 13-15.
24. Федорчук В. Формування здатності до рефлексії в професійній підготовці вчителя музики. *Мистецтво та освіта*. 2001. Вип. № 2. С. 28-35.
25. Хлебнікова Л., Дорогань Л., Івахно І., Кондратова Л., Корнілова О., Лобова О, Міщенко Н. Музичне мистецтво для загальноосвітніх навчальних закладів, 1-4 класи. *Мистецтво та освіта*. Київ, 2012. Вип. № 1. С. 14–19.
26. Черкасов В. Ф. Теорія і методика музичної освіти. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2014. 528 с.
27. Шинкаренко А. І., Бондаренко Н. Є. Музичне сприймання : теоретичний та методичний аспекти : хрестоматійний посібник (МОНМС України, лист від 22.07.2011 р., № 1/11-6533). Кременець : ВЦ КОГПІ ім. Тараса Шевченка, 2011. 403 с.

2. Основний музичний інструмент

Професійне володіння музичним інструментом є складовою музично-педагогічної майстерності майбутнього вчителя музичного мистецтва, оскільки основні напрямки його практичної діяльності виявляються у здатності до використання музичного інструмента у процесі проведення уроків музичного мистецтва, різних форм масової та гурткової роботи, пов'язаних з музично-естетичним вихованням школярів.

У процесі державної атестації здобувач має продемонструвати рівень розвитку професійного, музичного і творчого мислення, інтелектуально-емоційне, віртуозно-технічне засвоєння музичного матеріалу; навички сприймання і відтворення мелодичного цілого музичного твору; динамічні, артикуляційні, ритмічні характеристики, тембро-динамічні можливості інструмента; відповідний розвиток гармонічного слуху, моторно-рухового компоненту музичної пам'яті, професійно-інтелектуальні якості розкриття стилю композитора, навички самостійної роботи, здатність втілення художнього образу через усвідомлення його емоційно-образної суті; вміння володіти собою перед аудиторією слухачів, регулювати свій емоційний та фізичний стан, використовуючи знання і практичний досвід, набутий в процесі занять з основного музичного інструменту та виступів на академічних концертах, заліках; загальну професійну та виконавську культуру.

Державний іспит проходить у вигляді сольного виконання програми. Відповідно до програмових вимог з основного музичного інструменту (баян, акордеон, скрипка, бандура, гітара, фортепіано) вимагається виконання наступних творів:

Баян

1. Поліфонічний твір.
2. Крупна форма або оригінальний твір.
3. Варіації або танець.
4. Пісня шкільного репертуару під власний акомпанемент.

Фортепіано

1. Поліфонічний твір..
2. Крупна форма.
3. П'єса.
4. Пісня шкільного репертуару під власний акомпанемент.

Екзаменаційна програма складається із творів українських, зарубіжних, сучасних композиторів-класиків, обробок народних пісень, музики танцювального характеру. Враховуючи індивідуальні особливості музично-сенсорного розвитку, різну початкову музичну підготовку здобувачів, програми державного іспиту відрізняються за ступенем складності.

Оцінка за атестацію враховує результати проміжних форм контролю, заліків і екзаменів впродовж вивчення курсу, динаміку опанування здобувачем основних прийомів гри на інструменті.

Орієнтовні програми державного іспиту (баян, акордеон)

1. Й. Бах. Арія.
2. І. Роговий. Пережите.
3. Укр. нар. пісня в обр. О. Денисова «Ти казала прийди, прийди».
4. Музика В. Кравчука, вірші М. Федунця «Не цурайся пісні».

1. Г. Гендель. Чакона.
2. Ю. Щуровський. Танець.
3. Укр. нар. пісня в обр. М. Різоля «Ой Марічко чичері».
4. Музика В. Лепешка, вірші О. Вовненка «Кобзарська слава».

Фортепіано

1. Ю. Щуровський. Інвенція с moll
2. Д. Чимароза. Соната В dur, I ч.
3. А. Скулте. Прелюдія сіс moll.
4. Музика та вірші Ю. Михайленко «Українська мова».

1. Й. С. Бах. ДТК. Том II . Прелюдія та fuga С dur № 1.
2. В. Моцарт. Соната В dur I ч. К.281.
3. А. Кос-Анатольський. Прелюд.
4. Музика та вірші Л. Горової «Сонце сідає».

Критерії оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів

Оцінку 5, «відмінно» заслуговує здобувач, який володіє основними вміннями звуковидобування, індивідуальним для кожного з інструментів (фортепіано, скрипка, баян, акордеон, бандура, гітара), та арсеналом рухів рук (правильна посадка, свобода та дотик до клавіш, струн), технічних засобів; кантиленою, тембральністю звуку, навичками слухання багатоголосся; рухомоторних навичок, метроритму, пам'яті, чуття форми, музичного образного мислення у суб'єктивно-творчій інтерпретації емоційно-образного змісту музичного твору, передбаченого авторським задумом.

Оцінку 4, «добре» заслуговує здобувач, який виявив вміння творчо інтерпретувати емоційно-образний зміст твору, але допускає деякі темпові відхилення при відтворенні засобів музичної виразності основними прийомами гри на інструменті.

Оцінку 3, «задовільно» заслуговує здобувач, який демонструє рухомоторні навички гри на інструменті, відчуття метроритму, пам'яті, чуття форми, але не виявляє яскравого музично-образного мислення, вміння творчо інтерпретувати зміст музичного твору.

Оцінку 2, «незадовільно» заслуговує здобувач, який виявляє прогалини у передачі образного змісту твору, володіючи при цьому деякими навичками реалізації звукових, музичних та технічних завдань на інструменті.

Список рекомендованої літератури

1. Агафшин П. С. Школа игры на шестиструнной гитаре. М. : Музыка, 1985. 207 с.
2. Баштан С. В. Школа гри на бандурі. К. : Музична Україна, 1984. 111с.
3. Береза А. В. Удосконалення виконавської підготовки баяніста в процесі самостійної роботи. В. : Нова книга, 2011. 176 с.
4. Власов В. П. Методика роботи баяніста над поліфонічними творами. Т. : Навчальна книга – Богдан, 2010. 116 с.
5. Голубовская Н. Искусство педализации. М. : Музыка, 1967. 108 с.
6. Кашкадалова Н. Б. Мистецтво викладання на клавішно-струнних інструментах. Т. : Астон, 1998. 415 с.
7. Нейгауз Г. Об искусстве фортепианной игры. М. : Музыка, 1982. 168 с.
8. Пуриц І. Г. Гра на баяні. Т. : Навчальна книга – Богдан, 2007. 32 с.
9. Погожева Т. В. Вопросы методики обучения игре на скрипке. М. : Музыка, 1997. 131 с.
10. Семешко А. Виконавська майстерність баяніста. Т. : Навчальна книга – Богдан, 2009. 144 с.
11. Тимакин Е. Воспитание пианиста. М. : Советский композитор, 1989. 144 с.
12. Цыпин Г. Обучение игре на фортепиано. М. : Просвещение, 1984. 174 с.
13. Шохов О. Методичні основи навчання гри на баяні. Л. : Стрий, 1975. 112 с.

3. Хорове диригування

Державна атестація з хорового диригування дає можливість перевірити якість засвоєння здобувачами методів, прийомів, основних форм та видів вокально-хорової роботи, диригентських вмінь і навичок в концертних умовах.

Відповідності до програми навчальної дисципліни, державна атестація утворена двома складовими: диригування та репетиційна робота з хором колективом.

Кожен здобувач диригує два хорові твори (один – із супроводом, другий – а capella). На них укладаються письмові аналізи, презентація яких відбувається на допуску до державної атестації в термін, визначений секцією хорових дисциплін.

На початку навчального року цикловою комісією музичних дисциплін затверджується репертуар хорових колективів. Визначені твори розподіляються між випускниками. На екзамені з хорового диригування у сьомому семестрі студенти диригують твори державної програми, у восьмому семестрі – ліквідовують недоліки у художньо-емоційному виконанні творів хором колективом.

На основі складеного графіка роботи випускники опрацьовують твори з академічними навчальними хорами. У процесі звітних концертів хорових колективів закладу вищої освіти, випускники набувають вмінь та навичок концертно-виконавської діяльності.

Цикловою комісією музичних дисциплін затверджується шкільний пісенний репертуар для репетиційної роботи з хором. За тиждень до державного іспиту шляхом жеребкування випускники отримують конкретну пісню. Із викладачами хорового диригування складається план репетиційної роботи, в якому передбачається зміст діяльності диригента на всіх етапах вивчення пісні з хором колективом, визначаються складні місця для виконання та прогноуються шляхи їх подолання. Твір шкільного пісенного репертуару здобувачі вивчають самостійно. На вимогу державної екзаменаційної комісії здобувач демонструє один з етапів вивчення пісні.

Змістовний художньо-педагогічний аналіз хорового твору диригентом сприяє його виразному емоційному виконанню навчальним хором колективом. Здобувачі добирають відомості про авторів, визначають жанрову приналежність, зміст та характер хорових творів, здійснюють їх музично-теоретичний, вокально-хоровий та виконавський аналіз.

У першій частині державного іспиту випускник показує виконання хором колективом двох різнохарактерних творів на основі знань техніки диригування, прийомів роботи над метроритмічними особливостями, ритмічними фігураціями твору, використовуючи вміння передачі простих та складних розмірів, відчуття внутрішньо-долевої пульсації, що є необхідним для подальшої роботи з дитячим хором колективом, на уроках музичного мистецтва.

Зміст державної програми з хорового диригування і практики роботи з хором затверджується на предметній комісії та засіданні циклової комісії музичних дисциплін.

Рекомендації щодо художньо-емоційного виконання хорових творів

Головним завданням хормейстерської підготовки є вироблення техніки диригування: уміння здобувача передавати колективу співаків системою жестів свої наміри і викликати у них відповідні почуття.

Формування навичок самостійної роботи над музичним твором, уміння аналізувати, знаходити своєрідні інтерпретації, виробляти власні глибокі оцінки і судження – ці завдання вирішує диригентська практика, яка є одним із важливих етапів навчального процесу. Головним результатом диригентської практики є набуття студентською молоддю досвіду практичної роботи з хоровим колективом.

Кінцевою метою оволодіння технікою диригування для майбутнього вчителя музичного мистецтва є вміння диригентськими жестами передати музичний образ хорового твору, ідейно-художній задум композитора у процесі диригентського виконання двох різнохарактерних хорових творів (а capella, з супроводом) на державному екзамені з «Хорового диригування». Для цього необхідний цілий комплекс умінь, пов'язаних з інтерпретацією емоційно-смыслового змісту музики: уявне хорове звучання, аналіз засобів виразності, створення виконавського плану, бачення репетиційних завдань при управлінні виконанням, вибір виразних жестів для втілення свого варіанту інтерпретації. Все це потребує ретельного вивчення як з боку змісту, так і з технічного сторони.

Одним з головних завдань діяльності диригента – створення відповідності між його особистим уявленням про звучання і реальним втіленням у виконанні хору. Вирішення цього завдання залежить від рухів диригента (його рук, тулуба, голови, очей, м'язів обличчя), які бачать і розуміють виконавці.

Складні комплекси рухів потребують від диригента володіння своїм тілом і йому доводиться контролювати роботу усіх частин диригентського апарату. Уміння втілити музичний зміст засобами мануальної техніки включає:

1) ускладнену послідовність рухливих навичок, пов'язаних з вокальною моторикою; в процесі формування цих навичок відбувається розвиток емоційно-образної виразності і плавності диригентських рухів;

2) початкові навички постановки диригентського апарату (основна позиція, положення корпусу, шиї, голови, плечей, рук);

3) прийоми виконання рухів тактування за дво-, три-, чотиридольною схемами; подвоєння метричної долі; прийоми тактування за п'яти-, шести-, семидольною схемами; дроблення основної метричної долі у дво-, три-, чотири-, дев'яти-, дванадцятидольній схемах;

4) прийоми додавання (об'єднання в одному рухові декілька метричних одиниць), тактування у розмірах 6/8 на 2; 9/8 на 3; 12/8 на 4; 3/8 на раз; 5/8 на 2;

5) прийоми тактування перемінних розмірів у сполученнях;

6) відображення в жесті ритмічних особливостей (пунктирного ритму, синкопа та тощо);

7) прийоми показу постійного темпу, незначних уповільнень і прискорень, контрастного зіставлення темпу, поступового (тривалого) уповільнення і прискорення без змін та зі зміною диригентської сітки;

8) прийоми показу постійної динаміки, незначних динамічних змін на тривалому проміжку часу, філірування гучності на протязі одного звуку;

9) володіння штрихами – показ акцентів, виконання диригентських прийомів, серед яких: «увага», «дихання», «вступ», «зняття», виконання фермати;

10) розподіл функцій рук: показ витриманих звуків, перемінного звучання хорових голосів, різночасових «вступів» і «зняттів».

Отже, мануальна техніка є знанням рухливих прийомів, які мають конкретні, вироблені практикою значення і уміння володіти ними при управлінні виконавським колективом. Виразна мануальна техніка, ясний, відточений, образно яскравий жест сприяють художньому виконанню.

Перелічені технічні прийоми дозволяють диригентові керувати художньою стороною виконання. Однак, при наявності подібної техніки жести диригента можуть бути ще недостатньо образними, носити формальний характер. Можна керувати агогікою, динамікою, фразуванням ніби фіксуючи ці явища, точно і старанно показуючи стаккато і легато, артикуляцію, зміни темпу тощо, але не виявити їх образної конкретності, певного музичного смислу. Важливі не темп чи динаміка, а те, що вони покликані виразити – певний музичний образ. Перед диригентом стоїть завдання надати своєму жесту образної конкретності, використовуючи усю сукупність засобів диригентської техніки. Відповідно прийоми, якими він цього домагається, можна назвати образно-виразними прийомами. До них відносяться засоби емоційного порядку і вольового впливу на виконавців. Без сильної виконавської волі не можливо створити індивідуальні трактування творів. Без уміння концентрувати і диференціювати увагу неможливо контролювати процес виконання. Без гостроти реакції неможливо корегувати процес звучання. І врешті, без здатності ясно виразити свої наміри і зрозуміти відгук виконавців неможливий контакт з ними.

При відсутності у диригента емоційних якостей його жест обов'язково буде «бідним».

Важливим засобом образного диригування може слугувати творча фантазія, здатність до образного музичного мислення та втілення своїх художніх уявлень у виразності диригентського жесту.

Репетиційна робота з хором

Після того, як твір ретельно вивчено здобувачем, можна починати розучування його з хором. Розучується твір частинами, які визначені раніше, причому розподіл відбувається не формально (за кількістю тактів), а в повній відповідності до побудови музичного мовлення й літературного тексту, тобто за реченнями, фразами. Аналіз музичної структури й розбір окремих побудов допоможе заздалегідь визначити всі інтонаційні, ритмічні, динамічні труднощі, на які натрапляємо в даному творі. У період домашньої підготовки випускник визначає прийоми подолання цих труднощів і планує послідовність репетиційної роботи.

Кожен керівник хору, набуваючи досвіду роботи з хором, виробляє свою систему прийомів. Крім того, кожен хоровий твір вимагає від хормейстера пошуку нових прийомів і способів роботи з хором, оскільки не можна, наприклад, однаково розучувати твори поліфонічного й акордового викладу. Але вся

різноманітність прийомів, які використовуються хормейстерами на різних етапах роботи над твором, об'єднується єдиною системою послідовного розучування.

Етапи вивчення хорового твору

Вивчення хорового твору проходить у три етапи:

1. Показ і початкова робота.
2. Технічне освоєння й робота над засобами вокально-хорової виразності.
3. Заключний, художній етап.

Розподіл на етапи певною мірою умовний, адже в роботі з хором не можна механічно відривати одні завдання від інших, наприклад, чистоту інтонування від музичного фразування. Такий розподіл тільки вказує на тимчасове переважання одних завдань над іншими у процесі розучування твору.

Поняття «робота з хором» для здобувача пов'язане з навчальним процесом і спеціальним предметом, кінцевою метою якого є державний екзамен з практикуму роботи з хором.

На державному іспиті здобувач за короткий час повинен показати вміння й навички, які визначають ступінь його готовності до роботи з хором. За такий невеликий проміжок часу твір розучується тільки по нотах, а ретельна й копітка робота, багаторазове та довготривале співування відсутні. Через це план самостійної роботи з колективом і екзаменаційний різняться між собою в компонуванні періодів (етапів, фаз). В екзаменаційний план роботи з хором не входить третій – завершальний етап. У плані навчальної роботи з хором етапи розподіляються звичайно таким чином:

1. Вступне слово й показ твору.
2. Технічне засвоєння.
3. Робота над темпом, динамічними відтінками, характером звуку і фразуванням.

1. Показ твору та початкове опрацювання

До першого етапу в хормейстерів неоднакове ставлення. Продемонструвати новий твір перед колективом можна в запису чи виконати його на фортепіано. Дитячому або самодіяльному хору бажано показати новий твір у запису, щоб зацікавити виконавців. Перед професійним чи навчальним хором нова партитура виконується на фортепіано в інтерпретації хорового диригента й саме таким чином формується той ідеал, до якого прагнутиме хор. Хормейстер з перших звуків ставить перед колективом нові художні завдання, навіть у відомому творі. Показ має бути інтонаційно бездоганним, емоційним і в потрібному характері. Навчений і досвідчений хор, який співає не по хорових партіях, а по партитурах, може ознайомитися з новим, нескладним для нього твором, виконавши його «з аркуша». Після поверхового ознайомлення починається розбір і ретельна робота з кожною хоровою партією.

2. Технічне освоєння хорової партитури

Вступна бесіда й початкове ознайомлення «з аркуша», без сумніву, мають велике значення для подальшого розучування, але охоплюють порівняно мало часу. Основна робота починається тоді, коли хорові голоси вивчаються кожною хоровою групою окремо й ведеться робота над усіма засобами вокально-хорової

виразності й елементами хорової звучності. Цей етап займає основний час у процесі розучування і є головним.

Залежно від кваліфікації хору, природних здібностей хористів і складності твору, в розучуванні може бути використаний метод співу по нотах, а також вивчення на слух з голосу. Іноді можна поєднати два методи, коли хористи в основному вивчають свої партії з голосу, а по партіях лише слідкують за напрямком мелодії. Метод вивчення по партіях дає змогу не лише швидко запам'ятати мелодії, а й більш ретельно і продуктивно працювати над ансамблем, строем, дикцією в кожній хоровій партії. Завдяки вивченню з голосу можна засвоїти пісню за більш короткий час, але це гальмує творче зростання хорового колективу і призводить до пасивності хористів.

На початковому етапі розбору можна використати інструмент (фортепіано, баян), щоб хористи слухали звучання інших голосів і вчасно коректували слухом свою інтонацію. У процесі вивчення хористами своїх партій, здобувач- випускник поступово зводить хорові голоси в єдине загальнохорове звучання й необхідність у підігруванні партитури відпадає. З'єднання хорових партій і вистроювання хору може проводитися в різних поєднаннях хорових голосів, наприклад:

$C_1 - A_1; C_1 - A_2$ у жіночому;

Ч. п. – А; Ч. п. – С у мішаному хорі.

Необхідно постійно застосовувати особистий показ, який має бути інтонаційно чистим, вокальним, виразним. Вимагаючи точного й безперечного виконання всі своїх вказівок, диригент-початківець повинен швидко реагувати на найменші інтонаційні, ритмічні, динамічні та інші неточності. Перед кожним повторенням потрібно ставити мету, а кожну зупинку у звучанні чи зауваження щодо виконання чітко пояснювати.

3. Завершальний етап вивчення твору

Художня чи завершальна фаза розучування є останнім етапом роботи над хоровим твором. Фрагментарна робота закінчена, увесь попередньо вивчений матеріал у хорових партіях поєднується в єдине ціле. Тут остаточно встановлюється темпи, загальний динамічний план, кульмінації, цезури. На цьому етапі робота над деталями не припиняється, вони уточнюються, закріплюються.

Художній, завершальний період має на меті розкрити художній зміст твору. Ця робота спирається на словесний текст. Виявленню внутрішнього змісту твору сприяють фразування, логічні акценти, динамічний розвиток.

Багаторазове «вспівування» твору в потрібному темпі з усіма нюансами й на повну силу допоможе хорові вжитися у твір і набути свободи виконання.

Чим вищою є майстерність диригента-початківця, тим яскравіше виконання твору. Він має стримувати, заспокоювати, підбадьорювати хор, тому, крім диригентської майстерності, від нього вимагається витримка, самовладання, тактовність, внутрішня врівноваженість.

Критерії оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів

Оцінка «5» (відмінно) ставиться здобувачу, який має правильну диригентську поставу; виявляє вільні, чіткі, економні, доцільні, точні, ритмічні диригентські жести, штрихи; диригує емоційно, виразно, впевнено, яскраво та

переконливо розкриваючи художньо-емоційний зміст хорових творів; добре володіє прийомами репетиційної роботи з хоровим колективом.

Оцінка «4» (добре) ставиться здобувачу, який має правильну диригентську поставу; виявляє вільні, чіткі, економні, доцільні, точні, ритмічні диригентські жести, штрихи; диригує емоційно, виразно, впевнено, дещо невиразно розкриваючи художній зміст хорових творів; володіє основними прийомами репетиційної роботи з хоровим колективом.

Оцінка «3» (задовільно) ставиться здобувачу, який має правильну диригентську поставу; виявляє вільні, чіткі, економні, доцільні, точні, ритмічні диригентські жести, штрихи; виявляє чіткий, виразний диригентський жест, але недостатньо виразно та емоційно розкриває художній зміст творів; володіє прийомами репетиційної роботи з хоровим колективом.

Оцінку «2» (незадовільно) отримує здобувач, який має диригентську поставу; диригує без проявів належних емоцій, слабо розкриваючи характер та зміст хорових творів; володіє невеликою кількістю прийомів репетиційної роботи з хоровим колективом.

Список рекомендованої літератури

1. Безбородова Л. Дирижирование. М. : Просвещение, 1985. 175 с.
2. Володченко Ж. Основи техніки диригування. Н. :, 2000. 231 с.
3. Доронюк В. Д. Курс техніки диригування. Івано-Франківськ, 2004. 291 с.
4. Колесса М. Основи техніки диригування. К. : Музична Україна, 1973. 195 с.
5. Маталаев Л. Основы дирижерской техники. М. : Советский композитор, 1986. 206 с.
6. Серганюк Ю. М. Методика аналізу хорових творів. Івано-Франківськ : Прикарпатський університет, 1992. 112 с.
7. Мусин Й. Техника дирижирования. Л. : Музыка, 1967. 352 с.
8. Пігров К. Керування хором. К. : Державне видавництво образотворчомистецької і музичної літератури, 1956. 181 с.
9. Раввінов О. Методика хорового співу в школі. К. : Музична Україна, 1971. 124 с.
10. Хлебникова Л. Позакласна робота з музики і співів. К. : Музична Україна, 1961. 300 с.
11. Чесноков П. Хор и управление им. М. : Государственное музыкальное издательство, 1961. 239 с.
12. Уколова С. Дирижирование. М. : ВЛАДОС, 2003. 208 с.

4. Методика роботи з хореографічним колективом

Державна атестація визначає рівень підготовки майбутнього вчителя музичного мистецтва – керівника дитячого хореографічного колективу (додаткова кваліфікація). Цикловою комісією музичних дисциплін, секцією музично-теоретичних, вокально-хорових та хореографічних дисциплін визначено проведення державного іспиту за таким планом:

1. Завдання з методики хореографічної роботи та постановки танцю.
2. Захист укладеного композиційного плану хореографічного твору.
3. Сценічне виконання здобувачами власної хореографічної композиції.

Отже, державний іспит складається з двох частин – теоретичної та практичної.

Основним завданням теоретичної частини є виявлення знань і вмінь здобувачів, отриманих у процесі опанування курсів методики роботи з хореографічним колективом, композиції та постановки танцю, теорій та методики класичного, народного танців, історико-побутового та сучасного бального танцю.

Захист композиційного плану здобувачі базують на основі детальної характеристики своєї композиції, розповіді про задум та історію виникнення відповідного жанру в хореографії, характерні особливості, побудову сюжету, розвиток художніх образів, що розкривають ідейно-художній зміст, використані засоби пластичної виразності, принципи вибору музичного супроводу. Танець повинен мати закінчену музично-хореографічну форму і тривати не менше трьох хвилин. Постановлену композицію танцю здобувачі повинні записати за визначеним зразком. Сценічне виконання визначає фахову підготовленість випускника, володіння навичками постановки танцю, хореографічно-образне мислення, креативність та артистизм.

Здобувачі можуть здійснювати постановку свого танцю із однокурсниками та учасниками шкільних дитячих танцювальних колективів. Показ хореографічних композицій проводиться в обстановці святкового концерту.

Після державного іспиту всі композиційні плани передаються цикловій комісії для зберігання і використання як ілюстративного матеріалу на заняттях з хореографії.

За всі види діяльності випускник отримує загальну оцінку.

Завдання з методики хореографічного виховання

1. Хореографічне виховання як складова загальної освіти.
2. Національна хореографічна культура та аспекти її розвитку.
3. Організаційна робота зі створення хореографічного колективу.
4. Особливості навчально-тренувальної роботи в хореографічному колективі.
5. Методика проведення заняття класичного танцю в хореографічному колективі.
6. Формування репертуару хореографічного колективу.
7. Концертно-гастрольна діяльність хореографічного колективу.
8. Роль педагога в організації навчально-творчої роботи хореографічного колективу.

9. Методика проведення заняття народного танцю в хореографічному колективі.

10. Методи навчально-виховної роботи хореографічного колективу.

11. Музика і танець у формуванні хореографічної культури дітей.

12. Особливості проведення музично-ритмічних занять в дитячому хореографічному колективі.

13. Значення хореографічного виховання для особистісного розвитку дитини.

14. Дитячий танцювальний колектив, його життя та творчість

15. Шляхи творчого самовиявлення дітей на заняттях хореографії.

16. Зміст хореографічної роботи з дітьми.

17. Проблеми сучасної школи у процесі навчання дітей хореографічного мистецтва.

18. Керівник хореографічного колективу як творча особистість.

19. Діяльність керівника хореографічного колективу щодо створення та постановки танців.

20. Планування та облік роботи в хореографічному колективі.

Зміст програми

Основи хореографічного виховання

Зародження хореографічного мистецтва, шлях його еволюційного розвитку. Формування танцювальної культури. Танці стародавньої Русі. Становлення та розвиток російської школи класичного танцю. Внесок Петра I в розвиток хореографічного мистецтва. Роль хореографії у формуванні естетичної культури особистості.

Зміст роботи та завдання хореографічного виховання школі. Мета та завдання курсу методики хореографічного виховання дітей. Зв'язок курсу методики хореографічного виховання з іншими предметами хореографічного циклу.

Характеристика методів та прийомів хореографічного виховання, їх різноманітність, особливості впровадження та використання. Актуальні питання хореографічного виховання учасників хореографічного колективу. Гурткові заняття як засіб виховання дітей. Роль хореографічного колективу в навчальному закладі. Балетмейстер – педагог і вихователь. Виховні завдання репертуару хореографічного колективу. Специфіка хореографічного колективу.

Види хореографічної діяльності

Колективно-порядкові вправи. Види колективно-порядкових вправ, їх мета та завдання. Шиккування та перешиковування. Правила та логіка перешиковування з одних малюнків в інші. Фігурне марширування. Співвідношення просторових побудов із музикою. Види ходьби, бігу, підскоків. Обсяг знань, вмінь та навичок школярів по колективно-порядкових вправах. Загально-розвивальні вправи та їх проведення. Музично-ритмічна діяльність на заняттях хореографічного колективу.

Музично-ритмічні рухи, їх зміст

Метро-ритмічне виховання дітей. Музично-ритмічні навички. Зміст музично-ритмічної діяльності для різних вікових груп.

Музично-ритмічні рухи: музично-ритмічна діяльність на заняттях хореографічного колективу. Музично-ритмічні рухи, їх зміст. Метро-ритмічне виховання дітей. Музично-ритмічні навички. Зміст музично-ритмічної діяльності для різних вікових груп. Види музично-ритмічних рухів: вправа, гра, танець.

Музично-ритмічні навички: музично-слухове сприймання творів (веселий, супокійний, енергійний, урочистий і т.д.); контрастна музика (швидка – повільна, весела – сумна); сприйняття змісту і характеру музики, відтворення їх в русі; зв'язок вправ з мелодією та регістром звучання музики; виражальне значення темпу і відповідність його характеру руху; різноманітність динамічних відтінків в музиці і відтворення їх в русі; метр і його виражальне значення; тривалості звуків їх відтворення в русі; виражальне значення розмірів 2/4, 3/4, 4/4; будова музичного твору.

Навички виражального руху: рухи запозичені з фізкультури, з сюжетної драматизації, з танцю; елементи класичного та народно-сценічного екзерсису в шкільній програмі, тренування опорно-рухового апарату, пластика рук, координація рухів - мета вивчення рухів класичного та народно-сценічного екзерсису.

Особливості побудови та методика вивчення екзерсису. Послідовність вправ, методи та прийоми вивчення вправ класичного та народно-сценічного екзерсису.

Танцювальна імпровізація: розвиток активності, асоціативного мислення, пластичної виразності, творчої самостійності, артистизму на уроках хореографії. Види танцювальної імпровізації: танцювальні етюди; інсценізація пісень, казок, мультфільмів; творчі завдання на програмну музику; масові імпровізації на різні теми; сюжетні ігри; композиції танців.

Танці та їх елементи

Елементи рухів народних танців: українського, російського, молдавського, прибалтійського, білоруського, польського. Основні жанри народного танцю (хороводи, побутові, сюжетні танці). Основні форми танцю (сольний, парний, масовий). Збереження національної форми, характеру та особливості у манері виконання.

Бальні танці. Репертуар дитячих бальних танців.

Організація роботи в хореографічному колективі

Добір учасників хореографічного колективу. Основні організаційні питання в колективі. Бесіди керівника з колективом. Умови проведення занять хореографії. Репетиційна форма та взуття. Перше заняття з новообраними учасниками колективу.

Планування та облік роботи в танцювальному колективі. Основні форми обліку: журнал обліку роботи гуртка, план роботи хореографічного колективу, календарно-тематичний план роботи, вивчення програмного матеріалу.

Методичні основи проведення занять хореографічного колективу

Хореографічні гуртки. Засвоєння хореографічної роботи, її багатоплановість. Залучення дітей до хореографічного мистецтва, розвиток їх художнього смаку, потреб і інтересів.

Методика проведення занять в хореографічному колективі її особливості. Музично-ритмічна, навчально-тренувальна діяльність. Індивідуальна робота з учасниками колективу. Основні вимоги до процесу навчання дітей основ хореографічного мистецтва.

Психофізіологічні особливості дітей молодшого віку і їх врахування в хореографічній роботі: організація занять з дошкільнятами, поради щодо проведення перших занять, заняття різних вікових груп.

Репертуар та його тематика. Принципи підбору хореографічного матеріалу для танцювального гуртка. Робота над репертуаром. Тематика репертуару хореографічного колективу. Приклади танцювальних композицій хореографічного колективу.

Музичний супровід до занять хореографічного колективу. Взаємозв'язок музики і хореографії. Вимоги до музичного супроводу занять хореографічного колективу. Концертмейстер – перший помічник хореографа.

Сценічне життя хореографічного колективу

Постановочна робота в колективі: Створення танцю. Постановка танцю. Запис танцю.

Колективні відвідування концертів художньої самодіяльності, професійних ансамблів з наступним обговоренням, ознайомлення з новою літературою з хореографії, відвідування музеїв тощо.

Репетиції та виступи хореографічного колективу: організація репетиції. Підготовка до концерту. Концерт-звіт. Принципи підготовки та проведення оглядів-конкурсів хореографічного колективу

Список рекомендованої літератури

1. Бондаренко Л. Методика хореографічної роботи в школі та позашкільних закладах. К. : Музична Україна, 1985. 221 с.
2. Барышникова Т. Азбука хореографии. С-П. : Люкси-Респекс, 2005. 256 с.
3. Василенко К. Ю. Лексика українського народно-сценічного танцю. К. : Мистецтво, 1996. 496 с.
4. Голдрич О. С. Методика роботи з хореографічним колективом. Л. : Каменярь, 2002. 64 с.
5. Голдрич О. С. Методика викладання хореографії. Л. : Споллом, 2006. 84 с.
6. Голдрич О. С. Хореографія. Л. : Край, 2003. 186 с.
7. Гусев Г. П. Методика преподавания народного танца. М. : ВЛАДОС, 2003. 208 с.
8. Зайцев Є. Основи народно-сценічного танцю. В. : Нова книга, 2007. 416 с.
9. Захаров Р. В. Сочинение танца: страницы педагогического опыта. М. : Искусство, 1983. 237 с.
10. Мур А. Бальные танцы. М. : Астрель, 2004. 319 с.

11. Тараканова А. П. Танцуйте с нами. В. : Нова книга, 2010. 160 с.
12. Уральская В. И. Рождение танца. М. : Советская Россия, 1982. 144 с.

5. Композиція та постановка танцю

Зміст програми

Композиція танцю та її основні компоненти

Розуміння поняття композиція та драматургія танцю, оволодіння знаннями про кожен з п'яти законів драматургічної побудови танцю. Малюнок, як основна ідея хореографічного твору. Зв'язок малюнку з музичним матеріалом. Побудова малюнку танцю. Створення хореографічного тексту. Зв'язок тексту з малюнком танцю та музикою. Засоби створення хореографічного тексту. Використання ракурсу в хореографічній композиції. Поняття поза. Вплив музичного твору на роботу балетмейстера при постановці танцювального номера, хореографічна лексика та ритм. Оволодіння знаннями про зоогеографічний образ і роботу балетмейстера над створенням цього образу манера виконання хореографічного твору

Читання та запис хореографічної композиції

Відомості про історію виникнення системи запису танців. Чотири частини сучасного запису танцювальної композиції. Умовні позначення танцюючих та їх переміщення по сцені. Складання та запис танцювальних рухів. Розбір танцювального руху по запису. Навики розбору та постановки записаного хореографічного твору по частинах і об'єднання цих частин в єдине ціле – танець.

Створення хореографічного образу

Хореографічний етюд та його значення в розкритті певного образу. Форми етюдів. Постановка етюдів на задані теми. Планування сцени. Сценічні декорації. Світлове оформлення. Значення костюмів в хореографічному мистецтві.

Робота над власною постановкою танцю

Складання сценарію на основі балетмейстерського плану танцювальної композиції. Використання художніх прийомів при створенні танцю. Вміння грамотного підбору музики і відповідність їй характеру рухів, малюнків, ракурсів і поз. Добір танцювальних рухів, удосконалення комбінацій, які використані у постановці. Добір малюнків та їх логічної послідовності.

Робота з виконавцями по створенню та удосконаленню власної композиції танцю

Відпрацювання рухів, удосконалення комбінацій, які використані у постановці. Створення малюнків у логічній послідовності розкриття змісту танцю. Пояснення характеру виконання рухів, манери поведінки героїв чи образів для точнішого виконання поставлених завдань у композиції танцю, синхронність та ансамблевість виконання створених композицій.

Список рекомендованої літератури

1. Бондаренко Л. Методика хореографічної роботи в школі та позашкільних закладах. К. : Музична Україна, 1985. 221 с.
2. Барышникова Т. Азбука хореографии. С-П. : Люкси-Респекс, 2005. 256 с.

3. Василенко К. Ю. Лексика українського народно-сценічного танцю. К.: Мистецтво, 1996. 496 с.
4. Голдрич О. С. Методика роботи з хореографічним колективом. Л.: Каменяр, 2002. 64 с.
5. Голдрич О. С. Методика викладання хореографії. Л.: Сполом, 2006. 84 с.
6. Голдрич О. С. Хореографія. Л.: Край, 2003. 186 с.
7. Гусев Г. П. Методика преподавания народного танца. М.: ВЛАДОС, 2003. 208 с.
8. Зайцев Є. Основи народно-сценічного танцю. В.: Нова книга, 2007. 416 с.
9. Захаров Р. В. Сочинение танца: страницы педагогического опыта. М.: Искусство, 1983. 237 с.
10. Мур А. Бальные танцы. М.: Астрель, 2004. 319 с.
11. Тараканова А. П. Танцуйте с нами. В.: Нова книга, 2010. 160 с.
12. Уральская В. И. Рождение танца. М.: Советская Россия, 1982. 144 с.

Критерії оцінювання знань, вмінь та навичок здобувачів

Оцінка «5» (відмінно) ставиться здобувачу, який виявив знання різних форм та методів роботи з хореографічним колективом, принципів композиційної побудови хореографічних творів; проявив самостійність та творчість у постановочній роботі на основі креативного мислення художньо-танцювальними образами, майстерного втілення їх у сценічній формі, яскравого виразного показу танцювальної лексики та її художнього виконання.

Оцінка «4» (добре) ставиться здобувачу, який виявив знання основних форм та методів роботи з хореографічним колективом, принципів композиційної побудови хореографічних творів; проявив самостійність та творчість у постановочній роботі на основі мислення танцювальними образами, майстерного втілення їх у сценічній формі, виразного показу танцювальної лексики та її художнього виконання.

Оцінка «3» (задовільно) ставиться здобувачу, який на основі знань форм та методів роботи з хореографічним колективом, принципів композиційної побудови хореографічних творів, недостатньо виразно розкриває зміст художнього образу засобами танцю, допускаючи незначні помилки у застосуванні танцювальної лексики.

Оцінка «2» (незадовільно) ставиться здобувачу, який у складанні власної хореографічної композиції послуговується слабкими знаннями методики роботи з хореографічним колективом, принципів композиційної побудови хореографічних творів; розкриття змісту художніх образів засобами танцю невиразне, неемоційне, допускаються помилки у застосуванні танцювальної лексики.